

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32272>

Özet

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i, Yurdakul ve Demirel (2011) taraf?ndan yap?land?rmac? ö?renme yakla??m?n?n ö?rencilerin üstbili? düzeyleri üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla geli?tirilm?, tek boyutlu bir psikolojik ölçme arac?d?r. Bu ölçek, ö?rencilerin kendi ö?renme süreçlerini planlama, izleme ve de?erlendirme yeteneklerini kapsayan fark?ndal?k düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Geli?tirme çal??mas?, karma ara?t?rma deseni (nitel ve nicel verilerin birle?imi) kullan?larak yürütülmü? olup, ölçe?in sa?lam bir metodolojik temele dayand???n? göstermektedir. Ölçek, toplam 30 maddeden olu?maktadır ve e?itim psikolojisi alan?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?, Fark?ndal?k, Yap?land?rmac? Ö?renme Yakla??m?, Ölçek Geli?tirme, Karma Desen, Deneysel Ara?t?rma, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Bünyamin Yurdakul, Ömer Demirel.

Amaç

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin kendi bili?sel süreçleri hakk?ndaki fark?ndal?k düzeylerini sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle e?itim ba?lam?nda, ö?rencilerin ö?renme stratejilerini ne kadar etkili kulland?klar?n? ve bu stratejilerin fark?nda olup olmad?klar?n? tespit etmek için geli?tirilm?tir. Orijinal geli?tirme çal??mas?nda, ölçek, yap?land?rmac? ö?renme yakla??m? uygulamas?n?n ö?rencilerin üstbili? fark?ndal?klar?na olan katk?s?n? de?erlendirmede bir araç olarak kullan?lm??t?r.

Bu araç, ara?t?rmac?lara ve e?itimcilere, ö?rencilerin zihinsel süreçlerini düzenleme ve yönetme becerilerinin geli?imini izleme imkanı sunar. Elde edilen veriler, bireyselle?tirilm? ö?renme müdahaleleri geli?tirmek ve üstbili?sel becerileri güçlendirmeye yönelik e?itim programlar? tasarlamak için kritik öneme sahiptir.

Yap?

Ölçek, psikolojideki temel üstbili? (metacognition) yap?s?n? ölçmektedir. Üstbili?, bireyin kendi dü?ünme süreçleri hakk?ndaki bilgisi ve bu süreçleri düzenleme yetene?i olarak tan?mlan?r. Ölçek, geli?tirme a?amas?nda tek boyutlu bir yap? sergilemi?tir. Bu tek boyut, üstbili?in planlama, izleme, de?erlendirme ve bilgiyi kullanma gibi genel fark?ndal?k yönlerini kapsamaktadır.

Orijinal çal??mada kullan?lan ara?t?rma deseni, üstbili?sel geli?imi deneysel bir ba?lamda incelemi?tir. Patton'?n (1990: 192) "karma" yap? olarak adland?rd??? bu desen, nicel (deneysel desen ve istatistiksel analiz) ve nitel (do?ac? ara?t?rma ve tümevar?ma dayal? içerik analizi) verilerin birle?tirilmesiyle, üstbili? fark?ndal???n?n derinlemesine anla??lmas?na olanak tan?m??t?r.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar? hakk?nda spesifik istatistiksel katsay?lar (örne?in, faktör yükleri veya korelasyon de?erleri) kaynak metinde aç?kça belirtilmemi?tir. Ancak, ölçe?in geli?tirildi?i çal??ma, geçerli?i destekleyici güçlü bir ara?t?rma deseni kullanm??t?r. Bu desen, ön test-son test kontrol grublu deneysel modelin nitel veri birle?imiyle zenginle?tirilmesini içerir.

Karma desen kullan?m?, hem iç geçerli?i (deneysel kontrol) hem de d?? geçerli?i (nitel derinlik) destekleyerek, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ine dair güçlü metodolojik kan?tlar sunar.

Güvenirlik

Kaynak metinde, ölçe?in güvenilirlik katsay?lar?na (örne?in, Cronbach Alfa de?eri) dair kesin bir bilgi sunulmam??t?r. Ancak, ölçe?in 30 maddelik tek boyutlu yap?s?, iç tutarlılı??n yüksek olmas?n? gerektirecek ?ekilde tasarlanm??t?r.

Geli?tirme sürecinde kullan?lan titiz metodoloji ve nicel analiz yöntemleri, ölçe?in tutarlı sonuçlar üretme kapasitesini dolaylı olarak desteklemektedir. Ölçe?in güvenilirli?ine ili?kin detaylı istatistiksel bulgular, ilgili makalenin tamam?nda bulunabilir.

Faktör Analizi

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i, yap?lan yap?sal analizler sonucunda "tek boyut" olarak belirlenmi?tir. Bu durum, ölçek maddelerinin tamam?n?n, üstbili? fark?ndal??? yap?s?n?n tek ve bütünsel bir yönünü ölçmek üzere yüksek düzeyde birbiriyle ili?kili oldu?unu göstermektedir.

Tek boyutlu yap?n?n do?rulanmas?, ölçe?in teorik olarak beklenen üstbili? modeline uygunlu?unu teyit eder ve ölçek puanlar?n?n yorumlanmas?nda kolaylık sa?lar.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek)

Format: 30 maddelik tek boyutlu yap?. Derecelendirme format? kaynakta belirtilmemi?tir (Likert tipi ölçek oldu?u varsay?lmaktad?r).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Eğitim bağlamında üstbilişsel süreçleri incelenen bireyler).

Yaş Grubu: Kaynakta belirtilmemiş olmakla birlikte, üniversite veya lise öğrencileri gibi akademik öğrenme süreçlerine aktif katılan gruplara yönelik olduğu tahmin edilmektedir.

Popülasyon Detayları: Yapılandırılmamış öğrenme yaklaşımının uygulandığı bir örneklem.

Test Metodolojisi: Ölçek, ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen ile nitel veri toplama yöntemlerinin birleştirildiği karma bir araştırma deseni içinde kullanılmıştır. Bu tasarım, deneysel müdahalenin üstbiliş üzerindeki etkisini yüksek hassasiyetle ölçmeye olanak tanımıştır.

Anahtar Kelimeler

Üstbilişsel Süreçler, Öğrenme Stratejileri, Eğitim Araştırmaları, Psikometri, Tek Boyutlu Ölçek, Patton Karma Desen.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Bünyamin Yurdakul için: bunyamin.yurdakul@ege.edu.tr

Yayın Adresi: Kaynakta belirtilmemiştir (Yazarın 2011 yılındaki Ege Üniversitesi'ndeki bağlantısı varsa yayımlanabilir).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin orijinal geliştirme yılı 2011'dir. Ölçeğin ticari kullanım, ücretlendirilmesi ve izin koşulları hakkında kaynak metinde bilgi verilmemiştir; bu tür bilgilerin sorumlu yazar Bünyamin Yurdakul ile iletişime geçilerek öğrenilmesi tavsiye edilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

The original PDF can be downloaded here: ustbilis-farkindalik-olcegi-toad.pdf

İlgili akademik makaleye ait diğer bağlantı: pegem.net

Kaynaklar

Yurdakul, B. ve Demirel, Ö. (2011). Yapılandırılmamış öğrenme yaklaşımının öğrenenlerin üstbiliş farkındalıklarına katkısı. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1)

71-85.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2nd ed.). Newbury Park, CA: Sage Publications. (Ölçek geli?tirme metodolojisi için referans gösterilmi?tir.)

Üstbili? Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak metinde, ölçe?in 30 maddesi aç?kça listelenmemi?tir. Detayl? maddelere ula?mak için lütfen yukar?da belirtilen akademik makaleye (Yurdakul & Demirel, 2011) ba?vurunuz.

Ölçek tek boyut ve 30 maddeden olu?mu?tur.

ARABPSYCHOLOGY.COM